

IV. Satamahallitus.

Satamahallituksen vuodelta 1930 antama kertomus oli seuraavansisältöinen:

Hallituksen jäsenistö. Satamahallitukseen kuuluivat vuonna 1930 itse-oikeutettuina jäseninä satamalaitoksen johtaja O. E. Jaatinen, puheenjohtajana, ja rakennuskonttorin satama- ja rautatierakennusosaston työpäällikkö S. Randelin sekä seuraavat kaupunginvaltuuston valitsemat jäsenet: ravintolanhoitaja S. Koskinen, satamatyöntekijä K. Lahtinen, merenkulkuneuvos A. V. Lindberg sekä johtajat J. Pelin ja H. Ramsay; viimeksimainittu toimi samalla varapuheenjohtajana.

Kokoukset y. m. Hallitus kokoontui vuoden 1930 varrella 21 kertaa. Useiden tärkeiden kysymysten valmistelu annettiin sanottua tarkoitusta varten asetettujen komiteain toimeksi.

574:stä vuoden varrella diarioon viedystä asiasta ratkaistiin suurin osa. Hallitus lähetti kaikkiaan 271 kirjelmää ja lausuntoa.

Käsittelylt tärkeimmät asiat. Hallitus antoi rahatoimikamarille lausuntonsa seuraavista kysymyksistä: tammikuun 28 p:nä viemäriveden puhdistuslaitoksen rakentamisesta Kyläsaareen; helmikuun 19 p:nä kaupungin sääntöpalkkaisten viranpitäjien palkkausjärjestelmästä; lokakuun 14 p:nä komiteamietinnöstä, joka koski vientimakasiinin rakentamista puunjalostustuotteita, voita ja juustoa varten; joulukuun 1 p:nä komiteamietinnöstä, joka koski Herttoniemen tilan ja Tuurholman selän käyttöä.

Helmikuun 27 p:nä hallitus teki rahatoimikamarille esityksen hallituksen ja sen alaisten konttorien viranpitäjien palkkaukseksi 1931 vuoden alusta lähtien.

Maaliskuun 11 p:nä lähetti hallitus rahatoimikamarille kaupunginvaltuustolle osoittamansa kirjelmän, joka koski lokakuun 4 p:nä 1929 annetun tullisäännön muuttamista koskevan asetuksen aiheuttamia toimenpiteitä, mikäli se koski tavaran käsittelyä Helsingin satamissa (n. k. laiturihallintojärjestelmää); ja marraskuun 11 p:nä hallitus lähetti kaupunginvaltuustolle Helsingin Makasiiniyhtiön laatiman ehdotuksen sanotun yhtiön laiturihuoltoa koskeviksi yleisiksi määräyksiksi sekä Helsingin Makasiiniosakeyhtiön laatiman ehdotuksen yleisiksi mainitun yhtiön tavarain vastaanottoa ja laiturihuolintatariffia koskeviksi määräyksiksi.

Heinäkuun 9 p:nä hallitus lähetti kaupunginvaltuuston valmisteluvaliokunnalle lausuntonsa Arabia Porslinsfabrik aktiebolag nimisen yhtiön anomuksesta Vanhankaupungin selällä olevan kulkuväylän syventämisestä.

Syyskuun 23 p:nä lähetti hallitus rahatoimikamarille esityksen yleisten töiden hallituksen vuodelle 1931 laatiman menoarvioehdotuksen johdosta, mikäli se koski kaupungin satamiin kohdistuvia menoja.

Syyskuun 30 p:nä toimitti hallitus rahatoimikamarille satamalaitoksen johtajan laatiman laskelman kaupungin hiilisataman kannattavuudesta.

Marraskuun 4 p:nä toimitti hallitus kaupunginvaltuuston kaupunginhallituskomitealle lausuntonsa ehdotuksesta Helsingin kaupungin satamalautekunnan ja satamatoimiston johtosäännöksi.

Satamaliikennekonttorin vuodelta 1930 laatima kertomus oli seuraavansisältöinen:

Helsingin satamassa kävi vuoden varrella 4,600 rannikkolaivaa, jotka edustivat 249,359 nettorek. tonnia sekä 2,133 ulkomailta tullutta laivaa, joiden rekisteritonniluku oli 1,612,380 nettorek. tonnia eli yhteensä 6,733 laivaa, tonniluvultaan 1,861,739 nettorek. tonnia, johon tuli vielä lisää erinäisiä höyry- ja moottorialuksia, jotka edustivat yhteensä 16,549 nettorek. tonnia ja kävivät päivittäin satama-alueella sekä maksoivat satamamaksunsa viikottain. Vertaus vuoteen 1929 osoittaa että rannikkoalusten luku vuonna 1930 väheni 535:llä ja tonnisto 25,861 nettorek. tonnilla, sekä ulkomailta kulkevien laivojen lukumäärä 17:llä mutta tonnisto lisääntyi kuitenkin 122,796 nettorek. tonnilla. Koko tonnimäärä vuonna 1930 lisääntyi edelliseen vuoteen verrattuna 96,935 nettorek. tonnilla. Rannikkoliikenne vähentyi 3,614 nettorek. tonnilla.

Katajanokan 6 sähkönosturia oli käynnissä 5,287 tuntia, eli 1,723 tuntia vähemmän kuin edellisenä vuonna ja 25 tonnin nosturi 421 tuntia, eli 345 tuntia vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Satamajäänsärkijä Herkules avusti vuonna 1930 46 laivaa kaupungin eri satamissa, edellisenä vuonna oli avustettuja laivoja 113. Vähennys johtui siitä, että talvi oli leuto ja jääsuhteet satamissa erittäin suotuisat.

Konttorin menoarvio oli vuonna 1930 1,832,008 markkaa, konttorin todellisten menojen noustessa 1,747,181:15 markkaan. Konttorin 15 tilistä osoitti 11 säästöä yhteensä 84,858:35 markkaa kun taas 2 tiliä ylitettiin 31:50 markalla.

Länsisatamaan Saukonlaiturille tuli helmikuussa vuonna 1930 lisää 4 kpl laiturinostureita ja sinne rakennettiin rakennus liikenteen välitystä satamassa hoitavia henkilöitä varten.

Satamakannantakonttorin vuodelta 1930 antama kertomus oli seuraava:

Viranpitäjät. Vuoden varrella erosi konttorin nuorempi kirjanpitäjä saavutetun ikärajan perusteella.

Veloitus. Tulo- ja menosäännön nimikkeen Satamat kohdalla otetuista maksuista veloitti konttori vuonna 1930 kaikkiaan 29,330,559:65 markkaa; edellisenä vuonna 30,078,438:80 markkaa. Vähennys oli siis 747,879:15 markkaa. Vuoden tulo- ja menosääntöön verrattuna osoitti veloitus yli 6 miljoonan markan vajauksen, josta suurin osa voidaan lukea veloitettuihin liikennemaksuihin kuuluvaksi. Kuluneen vuoden liikennemaksut arvioitiin suuremmiksi kuin edellisenä vuonna edellyttämällä että sisäasiainministeriö vahvistaisi Suomen Satamaliiton ja kaupunkien ehdotuksen uudeksi liikennemaksutariffiksi, joka sisältää lieviä, oikeudenmukaisia ja kaupungille tarpeellisia korotuksia. Niin ei kuitenkaan tapahtunut.

Sen johdosta, että vuoden 1930 tulleja korotettiin, viljan tulleja keskimäärin 30 %:lla ja kutomateollisuustavarain tulleja 40—75 %:lla, nousi tuulaaki 12,6 miljoonaan markkaan; vuonna 1929 se oli 11,5 miljoonaa markkaa.

Vuoden 1930 tuonti oli vielä pienempi kuin vuoden 1929. Siitä johtui, että veloitettu maksut, lukuunottamatta tuulaakia ja satamamaksuja, eivät nousseet tulo- ja menosäännössä arvioituun määrään. Satamamaksuja kertyi laskettu määrä syystä, että satamassa käyneiden laivojen tonnisto oli jokseenkin sama kuin vuonna 1929, vaikka laivoilla ei ollutkaan täysiä lasteja.

Koko veloitettu määrä alitti, kuten mainittiin, menosäännössä arvioidun määrän 6,225,635:35 markalla, kuten seuraavasta yhdistelmästä ilmenee:

	Lasketut tulot, Smk.	Todelliset tulot, Smk.	Ylijäämä (+) tai vajaus (—), Smk.
Tuulaaki kaupunkiin osoitetuista sekä vientitavaroista	12,000,000: —	¹⁾ 12,640,927: 15	+ 640,927: 15
Tuulaaki muihin kaupunkeihin osoite- tuista tavaroista	400,000: —	379,436: 80	— 20,563: 20
Liikennemaksut	17,000,000: —	²⁾ 10,814,450: 25	— 6,185,549: 75
Makasiinivuokrat	200,000: —	155,871: 05	— 44,128: 95
Satamamaksut	4,000,000: —	³⁾ 4,061,684: 30	+ 61,684: 30
Nosturimaksut	500,000: —	273,860: —	— 226,140: —
Maksut aluksille annetusta vedestä ..	430,000: —	376,264: 10	— 53,735: 90
Paikanvuokrat satama-alueilla	400,000: —	209,036: 05	— 190,963: 95
Venelaiturimaksut	160,000: —	149,310: —	— 10,690: —
Satamajäänsärkijämaksut	200,000: —	25,200: —	— 174,800: —
Helsingin makasiinosakeyhtiön suor- itettava korvaus satamakannan- takonttorin IV ja V haaraosaston toimihaltijain palkkauksesta ..	191,195: —	179,915: —	— 11,280: —
Lentokoneiden satamamaksut	75,000: —	⁴⁾ 64,604: 95	— 10,395: 05
Yhteensä	35,556,195: —	⁵⁾ 29,330,559: 65	— 6,225,635: 35

Koko veloitetusta määrästä veloitti pääkonttori 10,444,483: 60 markkaa, haaraosasto I 650,035: 70 markkaa, haaraosasto II 3,849,591: 85 markkaa, haaraosasto III 5,276,952: 10 markkaa, haaraosasto IV 4,045,491: 25 markkaa ja haaraosasto V 5,064,005: 15 markkaa.

Tuulaakimaksut kaupunkiin osoitetuista tavaroista nousivat 12,638,028: 75 markkaan ja vientitavarain tuulaakimaksut 2,898: 40 markkaan. Liikennemaksujen kokonaismäärä oli ulkomailta tulleista tavaroista 9,888,264: 50 markkaa, maasta viedyistä tavaroista 809,193: 05 markkaa, sekä tavaroista, jotka vesitse olivat saapuneet oman maan paikkakunnilta 116,992: 70 markkaa. Yleisestä varastosta otettujen tavaroiden tuulaaki- ja liikennemaksut nousivat 4,327,653: 30 markkaan ja varastoon pantujen sekä sieltä otettujen tavaroiden tuulaaki- ja liikennemaksut 1,212,037: 25 markkaan, mitkä kaikki maksut veloitettiin haaraosastoissa IV ja V.

Veloitusilmoituskirjain luku vuoden kuluessa oli 212,836, osoittaen edelliseen vuoteen verrattuna 16,509 kirjan vähennystä. Maksuunpanosta vapautettujen veloitusilmoituskirjojen lukumäärä oli 21,510. Keskimääräinen veloitettu määrä maksullippua kohden oli pääkonttorissa 147: 40 markkaa, haaraosasto I:ssä 16: 80 markkaa, haaraosasto II:ssä 79: 25 markkaa, haaraosasto III:ssä 380: 65 markkaa, haaraosasto IV:ssä 206: 90 markkaa ja haaraosasto V:ssä 237: 90 markkaa.

¹⁾ Siitä palautettiin 22,204: 20 markkaa. — ²⁾ S:n 447 markkaa. — ³⁾ S:n 392,805: 20 markkaa. — ⁴⁾ S:n 15,037: 70 markkaa. — ⁵⁾ S:n 430,494: 10 markkaa.

Kannanta. Veloitetusta määrästä, 29,330,559: 65 markasta, kertyi vuoden kuluessa 29,149,276: 65 markkaa, vastaten 99.4 %. Tätä tulosta on pidettävä erittäin tyydyttävänä, erittäinkin kun ottaa huomioon vuonna 1930 vallinneen kireän raha-ajan ja sen ettei konttorilla ole oikeutta pidättää tavaroita, joista konttorin veloittamia maksuja ei ole suoritettu. Vuoden alussa oli vuosilta 1917—29 perimättä 303,729: 43 markkaa, mistä määrästä vuoden varrella kertyi 202,209: 27 markkaa eli 66.58 %. Vuoden alussa edellisiltä vuosilta perimättömiä maksuja poistettiin 7,400: 67 markkaa. Joulukuun 31 p:nä 1930 oli suorittamatta olevia maksuja 275,402: 49 markkaa, josta 181,283 markkaa kuului kertomusvuoteen.

Kertomusvuoden perimättömistä maksuista kertyi jo tammikuun 1931 aikana 107,854: 95 markkaa. Koko määrästä valvottiin vuoden kuluessa yhdessätoista eri vararikossa yhteensä 1,347: 90 markkaa.

Tullipakkahuoneiden ulkopuolella olevien tavaroiden punnitus. Tullipakkahuoneitten ulkopuolella olevien tukkutavaroiden punnitukseen käytti tähän tarkoitukseen asetettua vaakamestarina 28 eri liikettä, joiden laskuun 34,200 tonnia tavaroita punnittiin. Näihin punnituksiin käytettiin kaikkiaan 9,106 tuntia. Bruttotulot nousivat 154,500 markkaan, josta vaakamestarin osalle, siihen luettuna kaupungin hänelle myöntämä vuokra-avustus 3,600 markkaa, tuli 32,822 markkaa, kun ensin oli vähennetty vaakamestarikonntorin kustannukset, painatuskulut ja vaakojen korjauskustannukset sekä punnitus-apulaisten palkkaus 91,060 markkaa.

Menot ja tulot¹⁾. Konttorin menosääntö vuodelta 1930 päättyi 3,397,960 markkaan kun taas todelliset menot nousivat 3,164,703: 67 markkaan. Säästö oli siis 233,256: 33 markkaa. Konttorin menoeristä oli 3 arvioidun suuruista, 12 osoitti säästöä ja kaksi määrärahaa, nim. valaistusta sekä poistoja ja peruutuksia varten otetut määrärahat ylitettiin yhteensä 7,659: 62 markalla.

Tulot alittivat sitävästoin huomattavasti tulosääntöön otetun määrän kuten jo aikaisemmin huomautettiin. Vuodesta 1919 alkaen ovat konttorin veloittamat maksut vuosi vuodelta nousseet, paitsi vuosina 1929 ja 1930, jolloin tulot ovat laskeneet, varsinkin viimeksi mainittuna vuonna.

¹⁾ Yksityiskohtaiset tiedot on julkaistu Helsingin kaupungin tilastossa V. 15. 1930.